

11. Žena a muž zasnoubení: sexuální vztahy ano nebo ne?

Dva směrodatné dispozice:

1. Odpověď na otázku uvedenou v názvu katecheze závisí na hodnotě a významu, který se připisuje sexuálnímu aktu. Tuto hodnotu budeme vyjadřovat v dimenzi, kterou nazýváme personalistickou.
2. Bereme zde v úvahu vážný vztah mezi chlapcem a dívkou v perspektivě „eventuálního manželství“. Proto se v tomto tématu nebereme v úvahu příležitostné sexuální vztahy s tím, kdo se „namane“, ale pouze eventuální intimní vztahy mezi snoubenci, kteří se čestně snaží na jejich cestě k manželství.

Kdy sexuální vztah uskutečňuje svou hodnotovou a významovou plnost?

Když uskutečňuje personalistický rozměr. Tedy pokud sexuální vztah mezi mužem a ženou:

- vyjadřuje určitý typ lásky: lásky nezištné, úplné, věrné a nerozlučitelné jednoho k druhému (význam spojivý). Právě proto, že sexuální vztah zahrnuje všechny dimenze osoby (fyzické, psychické, afektivní, duchovní ..., tělo a duši v jejich podvojně jednotě), zahrnuje zároveň všechny charakteristiky lásky. Při pohlavním úkonu, aby byl autentický a úplný ve své hodnotě a ve svém významu, se muž a žena poznávají a přijímají se jako darování, přijetí, integrální a definitivní společenství života a lásky (viz téma: Jak žít sexualitu v čistotě?)
 - respektuje otevřenost k životu (význam plodivý), kterou má pohlavní úkon sám o sobě. A proto se musí zabránit jakékoliv antikoncepční činnosti (viz téma: Lidské otcovství a mateřství...)
 - uskutečňuje se v rámci svobodné volby a sdílené fyzicko-psychické zralosti;
 - uskutečňuje se ve stavu stálého a definitivního života, který je oficiálně přijat a uznán:
- civilní společností: skrze manželství platné před státem (nezapomeňme, že manželství a rodina jsou základními ústředními buňkami společnosti, základním prvkem obecného dobra každé společnosti, mimořádným a určujícím zdrojem společenské soudržnosti, opravdovým a nosným pilířem pro budoucnost lidstva),

- církevní komunitou: pro křesťana ve svátosti manželství (viz téma: Manželství a rodina v křesťanské víře)

Na čem se zakládá takováto personalistická dimenze?

Zakládá se na třech doplňujících se pilířích:

- Na lidské zkušenosti: jsou některé osoby, které v minulosti prožívaly takovou personalistickou dimenzi pohlavního aktu, prožívají ji v přítomnosti a snaží se ji uskutečňovat i pro budoucnost. Je těchto osob mnoho nebo málo? Na tom málo záleží. Skutečnost, že někdo prožíval nebo prožívá takovou zkušenost, ukazuje, že je možné, aby ji také jiní žili.
- Na rozumové úvaze: ohledně přirozenosti a důstojnosti lidské osoby (viz téma: Jsem k obrazu Božímu ...); ohledně pozitivní vize lidské sexuality (viz téma: Jak žít sexualitu v čistotě);
- Na křesťanské víře, která očišťuje, osvěcuje, dovršuje rozumovou úvahu (viz téma: Věda/rozum a víra)

Za jakých podmínek je možné konkrétně realizovat takový personalistický rozměr?

- Za těchto nezbytných podmínek, které doplňují již dříve vyslovené:
 - vážná a pozitivní výchova k lásce, která má svůj počátek a oporu v rodinném prostředí;
 - harmonický a integrální rozvoj osoby vzhledem k jejímu psychologickému dozrávání s pohledem na její úplnou citovou a duchovní zralost;
 - svobodné a uvědomělé přijetí vlastních odpovědností;
 - rozvoj některých schopností: ovládnutí a darování sebe (darování není zapůjčení); respektování a přijetí druhého pro to, čím je (takového, jakým je) více než pro to, co má nebo dává;
 - vážná cesta růstu, aby se pohlavní pud byl transformován v zodpovědnou touhu a ta, aby se stala pravou láskou;

- harmonická integrace mezi „lidskými hodnotami“ a „křesťanskými obsahy“ manželství;
- znovuoobjevení hodnoty ctnosti čistoty;
 - Pro křesťana je podstatné také uvědomělé užívání různých forem pomoci, které nabízí křesťanská víra, a kromě toho důvěryplné uchýlení se, tváří v tvář vlastním omylům a hříchům, k pokání a k milosrdné lásce Boha Otce.

Jaké účinky vyplývají z personalistického pojetí pohlavního aktu?

- Musí se především zdůraznit, že taková personalistická vize se rodí z velmi pozitivního, krásného a velkého pojetí sexuality. Je to především ANO k takovému způsobu nazírání sexu a osoby. A proto NE, které personalistický rozměr říká vůči předmanželským vztahům. Toto NE se nerodí:
 - z negativního vidění sexuality (prohibicionismus);
 - z jejího odmítání;
 - ze strachu z ní (sexofobie);
- Uskutečňuje některé důležité a objektivní hodnoty jako:
 - respektuje důstojnost a integritu osoby. Když naopak osoba v sexuálním aktu vyhledává podstatně a pouze vlastní potěšení, tak sama sebe a druhou osobu (i kdyby to bylo nevědomky anebo kdyby s tím souhlasili) redukuje na předmět – nástroj – místo přivlastnění, na užití a odhození, a tak protičející důstojnosti lidské osoby, lidské sexuality, která není konzumním dobrem nebo pramenem odměny pro sebe samotného);
 - vyhýbá se banalizaci pohlavního aktu, což se děje, když je redukován jen na tělesnou a smyslovou dimenzi, a tím je zploštěn na pohlavní orgány (sexualitu) a je vyprázdněn od svého nejautentičtějšího a úplného významu, kterým je právě to, že vyjadřuje a napomáhá společenství úplné definitivní a veřejně uznané lásky, která může být pouze v manželství a která se buduje skrze dlouhou a trpělivou učební dobu (Italská biskupská konference (IBK), Evangelizace a svátost manželství, 77);
 - vyhýbá se jakékoliv formě nátlaku, vydírání, násilí, respektuje časy a vůli druhého;
- souhlasí s tím, že zůstanou čistí, zachovají se neporušení, aby jedinečným a výlučným způsobem se stali úplným darem sebe jemu nebo jí, tomu, který bude zvolen a přijat jednoho dne jako manžel nebo manželka;
- povzbuzuje k tomu, aby čas zasnoubení byl prožíván jako široká a rozčleněná doba, jako příležitost k ověření a k prohloubení vzájemného lidského a křesťanského dožívání, jako privilegovaná chvíle milosti, růstu ve víře, modlitby a účasti na liturgickém životě církve, prožívané zkušenosti křesťanské lásky;
- připravuje onu úplnou a plodnou lásku typickou pro manželskou existenci. Umění čekat s vyhnutím se sexuálním vztahům činí zralějšími snoubence ve vzájemném poznání a vzájemnému přizpůsobení se, vede je k rozvoji něžné a hluboké citovosti, činí je schopnými v ovládnutí egoistické pudovosti, v respektování osobní důstojnosti, činí je pozornými k tomu, aby vyhradili na zítřek úplné darování sebe, protože pouze v manželství to dosahuje plnosti svého významu (IBK, Evangelizace a svátost manželství 76);
- dovoluje soustředit se s nutným klidem a jasnem na problémy, které potom budou vlastní manželskému životu, od těch psychologických ohledně života vztahů dvojice až po právní ohledně spojení nebo oddělení majetku a ohledně práv a povinností manželského života, od problémů lékařsko-biologických spojených se sexuální dimenzí života a s předáváním života až po ty týkající se odpovědného otcovství a mateřství, poznání přirozených metod regulace plodnosti; od těch týkajících se důstojnosti a krásy manželství a křesťanské rodiny až k těm týkajících se správných metod výchovy dětí a řádného vedení rodiny (stabilní práce, dostatečná finanční dostupnost, rozumná správa, znalost rodinného hospodaření (viz Familiaris consortio, 66);
- respektuje také křesťanskou sexuální morálku, vyhýbá se spáchání hříchů nečistoty v myšlenkách, řečech, činech. Pro pokřtěné představují předmanželské vztahy opravdu nezřízené užívání lidské sexuality, kterou Spasitel chtěl dát do vztahu ke své samotné lásce a ke svému království: ony předmanželské vztahy nejsou a nemohou být pravým

znamením oné nové lásky, kterou Ježíš dává manželům se svátostí manželství; jsou spíše jejím padělkem (viz Kongregace pro víru, Persona humana, 7).

Co odpovědět tomu, kdo namítá: „Jestliže se milují, proč to nevyjádřit sexuálním aktem?“

Odpovídáme a říkáme:

- Je třeba ihned objasnit, co se chce říci slovy *milovat se*. Jsou ve skutečnosti různé úrovně a způsoby uskutečnění tohoto *milovat se*:
 - *milovat se*, jak to pojímá personalistická koncepce, to je úplné darování se, definitivní, výlučné, společensky uznané a pro křesťana také svátostně posvěcené; tudíž *milovat se*, ve kterém se uskutečňuje darování se a celé přijetí sebe samých a navždy, je chtít říci druhému: *jsm připravený dát svůj život za tebe, nyní a navždy...*,
 - pohlavní akt jako způsob vyjádření tohoto typu na úrovni *milování se*,
 - tedy *milovat se* se chápe jako něco opravdu velkého a pohlavní akt je plně ospravedlněn, jestliže a když vyjadřuje toto všechno. Jestliže nevyjadřuje toto všechno, zůstává sexuální akt neúplný, je a zůstává předčasný (Kongregace pro víru, Persona humana 7) a v jistém smyslu je lživý, nepravdivý, i když z hlediska tělesně-fyziologického je úplný a i když je z hlediska psychologického uspokojující.
- Je potřeba uvědomovat si, že naplňovat pohlavní akt bez tohoto typu *milování se* může snadno přivést osoby k omylu. Vždyť:
 - intenzivní psychologické potěšení, které se někdy zakouší, může vést k tomu, že si osoby mylně myslí, že je zde dokonalé a úplné porozumění mezi nimi, to vylučuje a minimalizuje rozdíly, které existují na jiných podstatných úrovních poznávacích a vztahových (charakter, zájmy, ideály, stupnice hodnot, postoje a vidění života v osobní a manželsko-rodinné oblasti, plození a výchova dětí), tím jsou osoby dispensovány od hledání dialogu ověřovacího-kontrafakčního – od dohody (porozumění na tolika rovinách);
 - jestliže v opačném případě pohlavní akt přináší pocit deziluze, smutku, hořkosti, tak toto všechno může přivést k myšlence, že nejsou

stvořeni jeden pro druhého, že jsou neslučitelní, nevhodní pro manželský život...; když naopak se jedná jen o těžkost související s netrpělivostí, protože rychle postupovali, o otázku nedostatku poznání, chybění opravdového a plného milování se... prvky, které jestliže byly přítomné, vedly by jistě k lepší sexuální souhře.

Co způsobuje předmanželský pohlavní styk:

• krádež ve vztahu k osobě

Osoba, která činí předmanželský pohlavní akt, připravuje sama sebe a druhého manžela (aktuálního, skutečného, nynějšího nebo budoucího) o právo prvenství a výlučnosti, aby učinil a přijal jako dar pohlavní akt v plnosti jeho hodnoty a významu (pro křesťana dokonce s požehnáním a božským a svátostným posvěcením!). Takovým způsobem obě dvě osoby jsou obětmi závažné krádeže a jsou připraveny o takové podstatné aspekty ve své vlastní sexuální dimenzi.

Jak by to bylo krásné, správné, patřičné a zároveň odměňující a uspokojující moci udělat dar z prvního pohlavního aktu pro toho nebo pro tu, kterého plně milujeme a bereme si ho navždy.

• překážku k plnému a úplnému poznání druhého

Předmanželský pohlavní akt:

- překáží pravému a úplnému vzájemnému poznání, vytváří iluzi, že se znají do hloubky, protože se dosahuje určité dostačující nebo dobré sexuální shody;
- působí podcenění faktu, že sexuální harmonie páru závisí ve skutečnosti především na kvalitě lásky, na schopnosti být darem s druhým a pro druhého, a ne podstatně na tělesné sexuální shodě;
- odvrací od sledování jiných hodnot doby zasnub, např. způsobů schopných vyjádřit něžnost a komunikaci dvojice;
- nepomáhá k vytváření zdravých vztahů, ale spíše povzbuzuje ke flirtu;

• omezení vlastní svobody a svobody druhého

Předmanželský styk zavazuje jistým způsobem jednoho s druhým, jednoho vůči druhému. Takže zkušenost učí, že:

- tam, kde byly sexuální vztahy, je těžší vzít zpět vlastní volbu nebo přerušit vztah; můžeme být méně svobodní v obnově nového, definitivního a pozitivního vztahu, zvláště tím více se přibližuje okamžik „osudového ano“ svatebního dne;
- pohlavní vztah je uskutečňován někdy v kontextu nesvobody, dokonce i jako forma opravdového vlastního vydírání: „nevzdání se“ nese strach, že bude odmítnut vlastním partnerem („když to neudělám, on/ona mě nechá“);
- sexuální vztahy působí:
 - zrození požadavku žít spolu a prudce zrychlují anebo ničí jiné nezbytné etapy, které vyžaduje *dobré spolužití*;
 - jindy zpožďují rozhodnutí pro manželství a vytváří zdání, že spolusdílení sexuální je uspokojující a dostačující;
- kromě toho, když se spálí, zklamání z jednoho nebo více sexuálních vztahů, mohou přinést psychologické následky, které činí těžší následný sexuální vztah;
- jestliže se k tomu připojuje riziko eventuálních těhotenství, nepředvídaných a mnohokrát nemilých ... pochopíme, jak vlastní svoboda a svoboda druhého (nejen druhého manžela, ale také a především bezbranného dítěte, které se má narodit, zvláště v případě potratu) je těžce podkopána a omezena.

Nepředstavuje předmanželský vztah opravdový „pokus“ o manželství?

- Ne, protože skutečnost a manželský život jsou hodně odlišné od doby zasnoubení. Samotné spolužití není nějakou zkouškou na manželství, protože se děje mimo rozhodnutí, které s sebou přináší výlučnost, definitivní stabilitu, zodpovědnost za život druhého na celý život bez možnosti návratu ze životního stavu uznávaného a přijatého civilní společností a často náboženskou. K těmto skutečnostem zavazuje jen manželství.
- Zkušenost ostatně učí, že také méně nebo více dlouhá období spolužití nevedly vždy k volbě manželství a ne vždy také k opravdovým a trvalým manželstvím.

Jaké důležité závěry se mohou vyvodit z výše napsaného?

Dovolují si vyvodit dva závěry:

- Není dokázané, že předmanželské sexuální vztahy vytvářejí reálnou přípravu, pozitivní průpravu na manželství, ba dokonce ve světle výše popsané personalistické dimenze jsou protimanželské nakolik manželství okrádají, ochuzují, někdy mu přímo zabraňují a ničí ho.
- Motivy, které byly výše uvedeny na podporu takového tvrzení, a které mají oporu v personalistické dimenzi sexuálního vztahu, mohou být také chápány a spolusdíleny i tím, kdo není křesťanem. Tyto motivy, jak jsme viděli, nepůsobí hlavně na argumenty a motivace dedukované z křesťanské víry, proto i nekřesťan jim může velmi dobře rozumět a také je spolusdílet: stačí prostě dobré užívání vlastní rozumové schopnosti.

NB: Pro prohloubení se ve věci, čtěte následující dokumenty:

- KATECHISMUS KATOLICKÉ CÍRKVE, č. 2331-2400; KOMPENDIUM KATECHISMU KATOLICKÉ CÍRKVE, č. 487-502;
- KONGREGACE PRO NAUKU CÍRKVE, DEKLARACE PERSONA HUMANA 1975; NĚKTERÉ OTÁZKY SEXUÁLNÍ ETIKY, 1976; LZE NAJÍT NA: [HTTP://WWW.KEBRLE.CZ/KATDOCS/PERSONA_HUMANA.HTM](http://www.kebrle.cz/katdocs/persona_humana.htm)
- MEZINÁRODNÍ TEOLOGICKÁ KOMISE, SPOLEČENSTVÍ A SLUŽBA, LIDSKÁ OSOBA STVOŘENÁ K OBRAZU BOŽÍMU, 2004, č. 32-39, 2004
- PAPEŽSKÁ RADA PRO RODINU, LIDSKÁ SEXUALITA, PRAVDA A VÝZNAM 1995 (VS)
- ITALSKÁ BISKUPSKÁ KONFERENCE, DIREKTORIUM RODINNÉ PASTORACE PRO CÍRKEV V ITÁLII;
- NÁSLEDUJÍCÍ KATECHETICKÉ LISTY: ŽENA-MUŽ: JAKÝ JE JEJICH VZTAH PODLE KATOLICKÉ CÍRKVE? JSEM K OBRAZU BOŽÍMU: CO TO ZNAMENÁ A OBSAHUJE? JAKÁ LÁSKA? JAK ŽÍT SEXUALITU V ČISTOTĚ? JAKÉ JE POJETÍ MANŽELSTVÍ A RODINY V KŘESŤANSKÉ VÍŘE? LIDSKÉ OTCOVSTVÍ A MATEŘSTVÍ: JAK SE USKUTEČŇUJÍ ZODPOVĚDNÝM ZPŮSOBEM V MANŽELSTVÍ - RODINĚ?

Poznámka – Citace z Katechismu katolické církve nebo Kompendia odpovídají v některých případech italskému vydání. Katecheze je zpracována podle předlohy vypracované Mons. Raffaello Martinelli (http://www.sancarlo.pcn.net/argomenti_nuovo/pagina0.html)

Katecheze naleznete: <http://spolotcepia.signalny.cz/>